

SXEDIO.G79

2.3.1959: Ο ΜΑΚΑΡΙΟΣ ΣΥΝΑΝΤΑΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΗ ΣΕΡ ΧΙΟΥ ΦΟΥΤ ΚΑΙ ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΝ ΤΗ ΣΥΣΤΑΣΗ ΕΠΙΤΡΟΠΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΑΡΞΗ ΤΗΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑΣ ΕΓΚΑΘΙΔΡΥΣΗΣ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

Σαν κόπωσαν οι πανηγυρισμοί στην Κύπρο από την επιστροφή του Μακαρίου την 1η Μαρτίου 1959, ο Αρχιεπίσκοπος στρώθηκε στη δουλειά.

Είχε πολλά να κάμει και να ξεκαθαρίσει. Απουσίαζε σχεδόν τρία χρόνια από την Κύπρο μετά την εξορία το Μάρτιο του 1956, ενώ τώρα με την επιστροφή σε μια ελεύθερη Κύπρο, όλοι πρόσβλεπαν σ' αυτόν, ως τον πολιτικό αρχηγό, να φροντίσει για το κάθε τι.

Τέτοια θέματα ήσαν οι κρατούμενοι στις φυλακές της Αγγλίας, το μέλλον του Διγενή στην Κύπρο, η προετοιμασία για την εγκαθίδρυση του νέου κράτους, η ετοιμασία του Συντάγματος, ο καθορισμός της έκτασης των βρετανικών βάσεων που θα παρέμεναν στο νησί, η οργάνωση της Διοίκησης και τόσα άλλα.

Το κράτος έπρεπε να δημιουργηθεί από το μηδέν.

Στις 2 Μαρτίου πήγε στο Κυβερνείο όπου συναντήθηκε με τον Κυβερνήτη Σερ Χιου Φουτ για να συζητήσει τρέχοντα θέματα.

Εκεί συμφωνήθηκε να συσταθούν αμέσως οι απαραίτητες επιτροπές που προβλέπονταν από τις συμφωνίες, για την προετοιμασία της μεταβίβασης των εξουσιών στη Νέα Κυβέρνηση και την ετοιμασία του Συντάγματος.

Ακόμα συζήτησαν τον τρόπο με τον οποίο θα αποχωρούσε ο Αρχηγός της ΕΟΚΑ.

Στο Κυβερνείο ανέβηκαν επίσης αργότερα και οι Τουρκοκύπριοι ηγέτες Φαζίλ Κουτσιούκ, Ραούφ Ντενκτάς και Οσμάν Ορέκ που συζήτησαν τα ίδια θέματα με τον Κυβερνήτη ως και θέματα που αφορούσαν την κοινότητα τους.

Παράλληλα ο Αρχιεπίσκοπος συναντήθηκε με τους τουρκοκύπριους ηγέτες και συζήτησαν όλες τις λεπτομέρειες που αναφύονταν.

Τα πάθη και οι διαφορές τίθεντο πλέον στο περιθώριο και όλοι μαζί προχωρούσαν για ένα νέο ξεκίνημα.

Έτσι ο Μακάριος ανήγγειλε τον σχηματισμό τριών επιτροπών για καταρτισμό του συντάγματος, μεταβίβασης της εξουσίας και προπαρασκευής των τελικών συμβάσεων προς εφαρμογή των συμφωνηθέντων.

Ο Μακάριος έδωσε την πρώτη του δημοσιογραφική διάσκεψη στις 3 Μαρτίου. Η αίθουσα στην Αρχιεπισκοπή ήταν υπερπλήρης. Ήταν η πρώτη δημοσιογραφική διάσκεψη του Αρχιεπισκόπου Μακαρίου και καθώς ακόμα στην Κύπρο βρίσκονταν δεκάδες ξένοι δημοσιογράφοι, όλοι έσπευσαν να καλύψουν το γεγονός.

Είπε ο Μακάριος στην εισαγωγική του ομιλία:

"Εκφράζω την χαράν μου διότι επικοινωνώ με εκπροσώπους του εγχωρίου και εξωτερικού τύπου υπό τόσον ευτυχείς συνθήκας διά την Κύπρον.

Εις την επιτευχθείσαν εν Λονδίνω Συμφωνίαν δεν υπάρχουν νικηταί και ηττημένοι. Νικητής είναι το πνεύμα της αμοιβαίας κατανοήσεως και της συνεργασίας και της διαιρέσεως και του ανταγωνισμού.

Αποβλέπομεν εις ειλικρινή συνεργασίαν μετά της τουρκικής κοινότητος, προς το κοινόν συμφέρον της Κύπρου και την ευημερίαν του Κυπριακού λαού. Νέα περίοδος αγώνων ειρηνικών αρχίζει τώρα διά την δημιουργίαν μιας εν ελευθερία ευνομουμένης και ευημερούσης Κύπρου.

Η εγκάρδιος υποδοχή, την οποίαν μοι επεφύλαξεν ο Ελληνικός Κυπριακός λαός, αποτελεί ως πιστεύω πλην άλλων ένδειξιν του πνεύματος κατανοήσεως των δημιουργηθεισών νέων εν τη νήσω συνθηκών, και της προθυμίας μετά της οποίας οι Έλληνες της Κύπρου, εν συνεργασία μετά του συνοίκου Τουρκικού στοιχείου, είναι αποφασισμένοι να προχωρήσουν εις την δημιουργίαν του νέου κράτους.

Διά των συμφωνιών βεβαίως του Λονδίνου δεν ετέθησαν ειμή αι βάσεις της νέας Δημοκρατίας. Πολλά παραμένουν εισέτι να συμπληρωθούν και πολλά

παραμένουν προς επεξεργασία και τελικήν ρύθμισιν.

Ευρίσκομαι προς τον σκοπόν τούτον εις στενήν επαφήν μετά του Κυβερνήτου Σερ Χιου Φουτ, από αύριον δε θα έχω συνεργασία μετά των ηγετών των Τούρκων Κυπρίων.

Εντός των προσεχών ημερών θα καταρτισθούν τρεις Επιτροπαί, περί των οποίων προνοούν αι Συμφωνίαι του Λονδίνου ήτοι α) η Επιτροπή επεξεργασίας του Συντάγματος, β) η επιτροπή ρυθμίσεως της μεταβιβάσεως των εξουσιών εις την Ανεξάρτητον Δημοκρατίαν της Κύπρου, και γ) η Επιτροπή η επιφορτισμένη διά την προπαρασκευήν των τελικών συμβάσεων προς εφαρμογή των συμφωνηθέντων.

Το έργον ενώπιον μας είναι τραχύ και δύσκολον, ιδιαιτέρως δε δυσχερές λόγω ειδικών συνθηκών υφ' ας

δημιουργείται το νέον κράτος. Απαιτείται ως εκ τούτου σκληρά και αδιάπτωτος εργασία εν πνεύματι ενότητος και συμπνοίας, ιδιαιτέρως δε ειλικρινούς συνεργασίας μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων της Κύπρου.

Το νόημα της ελευθερίας ευρίσκεται περισσότερον εις τα καθήκοντα παρά εις τα δικαιώματα, τα οποία δημιουργεί. Διότι η ελευθερία αποτελεί το ύψιστον αγαθόν μόνον όταν συνοδεύεται από την πλήρη συναίσθησιν της υπευθυνότητος και την αυτοπειθαρχίαν, στερεούται δε επί βάσεων ανωτέρας ηθικής.

Πιστεύω μετά πεποιθήσεως ότι ο Κυπριακός λαός θα εξαρθή εις το ύψος και των δυσκόλων αυτών περιστάσεων, και θα δώση δείγμα της αρετής του εις τα ειρηνικά έργα, εις τα οποία θα έχη τώρα να επιδοθή εμφορούμενος από δημόσιο πνεύμα και αφοσίωσιν εις το κοινόν καλόν της ιδικής του, πλέον ελευθέρας πολιτείας, μιας πολιτείας, την οποίαν οραματιζόμεθα να δημιουργήσωμεν υπόδειγμα αρμονικής συνεργασίας εσωτερικώς και παράγοντας ειρήνης, ελευθερίας και διεθνούς φιλίας εξωτερικώς, εν τω πνεύματι του Χάρτου των Ηνωμένων Εθνών.

Οι ερωτήσεις των δημοσιογράφων έπεφταν βροχή.

ΕΡ: παραμείνη η Δημοκρατία της Κύπρου εντός της Κοινοπολιτείας;

ΑΠ: Η Ανεξάρτητος Δημοκρατία της Κύπρου δεν είναι ασυμβίβαστος με την παραμονή της εντός της Κοινοπολιτείας.

ΕΡ: Από της αφίξεώς σας εις Κύπρον, είχατε Μακαριώτατε οιανδήποτε προφορικήν επικοινωνίαν ή οιανδήποτε άλλην επαφήν μετά του στρατηγού Γεωργίου Γρίβα, έστω και δι' αλληλογραφίας;

ΑΠ: Οχι, ουδεμίαν επαφήν είχον μετά του στρατηγού Γρίβα.

ΕΡ: Κατά την διάσκεψιν του Λονδίνου συνεζητήθησαν και οι όροι αμνηστίας διά τους άνδρες της ΕΟΚΑ και ιδιαιτέρως οι όροι αμνηστίας δια τον Στρατηγόν Γρίβα;

ΑΠ: Οσον αφορά τον Στρατηγόν Γρίβαν, υπάρχουν εισέτι μερικάί λεπτομέρειαι, τας οποίας θεωρώ πρόωρον να αναφέρω κατά την παρούσαν στιγμήν.

ΕΡ: Νομίζετε ότι ο Γρίβας θα εγκαταλείψη την Κύπρον;

ΑΠ: Δεν έχω έλθη εις καμμίαν επικοινωνίαν μετ' αυτού και δεν γνωρίζω τας προσωπικάς αυτού απόψεις.

ΕΡ: Γνωρίζετε πού είναι κρυμμένος ο Γρίβας;

ΑΠ: Και εάν εγνώριζα, δεν νομίζω ότι έπρεπε να δώσω απάντησιν.

ΕΡ: Είσθε πεπεισμένος ότι ο Γρίβας ζη;

ΑΠ: Συντόμως θα έχετε την ευκαιρίαν να συναντηθήτε μετά του στρατηγού Γρίβα. Εάν δεν δυνηθήτε να ιδήτε αυτόν εις Κύπρον, θα τον ιδήτε εις την Ελλάδα.

ΕΡ: Κατόπιν της επιτευχθείσης συμφωνίας σκοπεύετε να καλέσετε την ΕΟΚΑ να διαλυθή και να καταθέση τα όπλα;

ΑΠ: Εφ' όσον έχει επιτευχθή συμφωνία δεν υπάρχει λόγος χρησιμοποίησης όπλων.

ΕΡ: Ποίον θα είναι το μέλλον των όπλων της ΕΟΚΑ;

ΑΠ: Θα συγκεντρωθούν, θα καταγραφούν και θα

τοποθετηθούν μέχρις ότου παραδοθούν εις την νέαν Κυβέρνησιν της Κύπρου.

ΕΡ: Ποίος θα αναλάβη την συλλογήν και καταγραφήν των όπλων;

ΑΠ: Η Βρετανική Κυβέρνησις θα πράξη τούτο.

ΕΡ: Ποίος θα δώση διαταγήν να συλλεγούν τα όπλα της ΕΟΚΑ;

ΑΠ: Θα απευθύνω έκκλησιν, ουχί διαταγήν, προς την ΕΟΚΑ, δια παράδοσιν των όπλων της.

ΕΡ: Γνωρίζει η Μακαριότης σας, τας απόψεις του Γρίβα επί της συμφωνίας του Λονδίνου;

ΑΠ: Δεν γνωρίζω επί του προκειμένου τας προσωπικάς απόψεις του Στρατηγού Γρίβα. Γνωρίζω όμως ότι η ΕΟΚΑ δεν αποτελεί πολιτικόν σώμα και θα δεχθή οιαδήποτε συμφωνίαν, την οποίαν έχουν δεχθή οι πολιτικοί ηγέται.

ΕΡ: Εφ' όσον ο Μακαριώτατος, δεν έχει έλθη εις επαφήν μετά του Γρίβα μέχρι τούδε, μήπως αυτό σημαίνει ότι ουδείς έχει έλεγchon επ αυτού;

ΑΠ: Δεν γνωρίζω εάν με αυτό εννοείτε ότι εγώ είμαι Αρχιστράτηγος. Δεν έχω να κάμω ουδέν σχόλιον, κατά πόσον η ΕΟΚΑ, ευρίσκεται υπό τον έλεγchon οιοσδήποτε προσώπου.

ΕΡ: Βλέπετε Μακαριώτατε οιοδήποτε λόγον διατί ο Γρίβας παραμένει εισέτι κεκρυμένος;

ΑΠ: Και επ' αυτής της ειδικής περιπτώσεως δεν γνωρίζω τας προσωπικάς απόψεις του Γρίβα και ως εκ τούτου δεν προτίθεμαι να εκφράσω τας ιδικάς μου.

ΕΡ: Την παρελθούσαν Κυριακήν, εις τον λόγον σας, αναφέρθητε εις τον χαρακτηρισμόν περί Στρατηγού Γεωργίου Γρίβα. Μήπως έχετε κάμει άποιον λάθος εις τον χαρακτηρισμόν Στρατηγού;

ΑΠ: Είμαι άπειρος εις τα στρατιωτικά ζητήματα και επομένως και εις τους στρατιωτικούς βαθμούς.

ΕΡ: Είναι ορθόν ότι ο Μακαριώτατος είπεν εις τον Σερ Χιου Φουτ ότι θα χρησιμοποιήση την επιρροήν του διά να πείση τον Γρίβαν να εγκαταλείψη την νήσον;

ΑΠ: Νομίζω ότι δεν έχω δικαίωμα να αποκαλύψω τι διαμείβεται μετά του Κυβερνήτου.

ΕΡ: Νομίζετε ότι πρέπει να δοθή ευκαιρία εις τον Στρατηγόν Γρίβαν να εμφανισθή δημοσίως;

ΑΠ: Δεν επιθυμώ να είπω τι φρονώ επί του θέματος αυτού.

ΕΡ: Νομίζετε ότι ο Γρίβας θα εγκαταλείψη την Κύπρον, εάν οι όροι αμνηστίας δεν τον ικανοποιούν.

ΑΠ: Τούτο είναι ζήτημα το οποίον ενδιαφέρει τον Στρατηγόν Γρίβα και δεν επιθυμώ να εκφράσω την προσωπική μου άποψιν.

ΕΡ: Νομίζετε ότι πρέπει να συνεχισθή τομπούκοτάζ των αγγλικών προϊόντων;

ΑΠ: Δεν βέπω λόγον διατί να συνεχιθή τομπούκοτάζ. Τούτο απετέλει μέρος της Παθητικής Αντιστάσεως. Εφ' όσον δεν υπάρχει σήμερον η Παθητική Αντίστασις, δεν φρονώ ότι πρέπει να συνεχισθή τομπούκοτάζ.

ΕΡ: Εχοντες υπ' όψιν Μακαριώτατε, την δήλωσιν σας ότι η Παθητική Αντίστασις έχει παύσει και συνεπώς και τομπούκοτάζ των αγγλικών προϊόντων, πως εξηγείτε το γεγονός ότι νεαρά πρόσωπα περιέχονται τα καταστήματα και προβαίνουν εις ωρισμένας ενεργείας;

ΑΠ: Εξαρτάται εκ των ενεργειών τας οποίας κάμνουν. Εάν επί παραδείγματι προτρέπουν τον λαόν όπως αγοράζη εγχώρια προϊόντα, τούτο δεν είναι κακόν.

ΕΡ: Δεν θεωρείτε επιβεβλημένην την παραμονήν της Κύπρου εντός των κόλπων της Κοινοπολιτείας ώστε να διασφαλισθή η οικονομία της νήσου.

ΑΠ: Θα γίνη ότι είναι ορθότερον και συμφέρον της νήσου.

ΕΡ: Μακαριώτατε, η Κυπριακή επανάστασις έχει επιβληθή, αλλά κατά την στιγμήν αυτή, ο υπ' αρ. 2 ηγέτης δεν γνωρίζομεν πού είναι. Θα ηθέλατε να μας δώσετε μίαν εξήγησιν προς κατατόπισιν των αναγνωστών μας;

ΑΠ: Η εξήγησις θα δοθή βραδύτερον.

ΕΡ: Νομίζετε ότι η Κυπριακή Δημοκρατία θα καταστή μέλος του ΝΑΤΟ ή του Βαλκανικού Συμφώνου ή θα ακολουθήση αντίθετον πολιτικήν εκείνης της Ελλάδος και Τουρκίας.

ΑΠ: Προσωπικώς φρονώ ότι μία χώρα, ως η ιδική μας, δεν πρέπει εις τα πρώτα της βήματα να ενταχθή εις στρατιωτικά σύμφωνα, εκτός εκείνων τα οποία προνοεί η επιτευχθείσα συμφωνία. Δεν πρόκειται όμως η Κύπρος να ακολουθήση πολιτική αντίθετον με εκείνην την υπό της Ελλάδος και της Τουρκίας ακολουθουμένην.

ΕΡ: Εις την επιτευχθείσαν συμφωνίαν προνοείται όπως εν εκ των υπουργείων Εξωτερικών, Οικονομικών και Δικαιοσύνης δοθή εις τους Τούρκους. Ποίον εκ τω ανωτέρω υπουργείων νομίζετε ότι πρέπει να δοθή εις τους Τούρκους;

ΑΠ: Δεν νομίζω ότι πρέπει να εκφέρω γνώμην εφ' όσον ακόμη δεν έχω έλθει εις επαφήν μετά των Τούρκων ηγετών.

ΕΡ: Είπατε εις τον λόγον σας της παρελθούσης Κυριακής ότι η Κύπρος θα αποτελέση την χρυσήν γέφυραν μεταξύ Ανατολής και Δύσεως. Τι εννοείτε με τούτο;

ΑΠ: Εννοώ ότι η Κύπρος δεν θα προσδεθή εις το άρμα οιουδήποτε συναπισμού.

ΕΡ: Ποίος θα αποφασίση εάν η Κύπρος θα παραμείνη εντό της Κοινοπολιτείας, η Κυβέρνησις ή ο λαός;

ΑΠ: Τούτο είναι ζήτημα διά το οποίον θα ληφθή πρόνοια εντός του μελετωμένου συντάγματος.

ΕΡ: Εις χείρας των Ελλήνων Κυπρίων εμπόρων υπάρχουν μεγάλα αποθέματα αγγλικών προϊόντων. Είναι ούτοι ελεύθεροι τώρα να διαθέσουν τα εμπορεύματά των; Δεν ομιλώ περί νέων παραγγελιών.

ΑΠ: Μάλιστα εφ' όσον υπάρχουν καταναλωταί.

ΕΡ: Υπήρξαν περιπτώσεις καθ' ας η τηλεόρασις μπουκοταρίσθη και αρκεταί συσκευαί εθραύσθησαν. Μήπως θα σταματήση τώρα το μπουκοτάζ της

τηλεοράσεως;

ΑΠ: Δεν θα θραυσθούν άλλαι συσκευαί.

ΕΡ: Αι εν Κύπρω κοινότητες των Αρμενίων και Μαρωνιτών ανησυχούν διά το μέλλον των. Τι έχετε να πήτε επ' αυτού του θέματος;

ΑΠ: Εχω να είπω ότι ούτοι δεν πρέπει να ανησυχούν διά το μέλλον των.

ΕΡ: Ελέχθη ότι το Κυπριακόν κράτος θα επιχορηγηθή αντί 20 εκατομμυρίων λιρών. Είναι τούτο αληθές;

ΑΠ: Εύχομαι να επαληθεύση η φήμη αυτή και να μας δοθούν έτι περισσότερα εκατομμύρια.

ΕΡ: Εάν οι Άγγλοι θελήσουν να δημιουργήσουν ένα δεύτερο Σουέζ, ποία θα είναι τότε η στάσις της Κυπριακής Κυβερνήσεως;

ΕΡ: Εν καιρώ ειρήνης δεν είναι ορθόν να ομιλώμεν περί πολέμων.

ΕΡ: Εάν Μακαριώτατε εκλεγήτε Πρόεδρος της Κυπριακής Δημοκρατίας, θα εγκαταλείψετε την θρησκευτικήν σας θέσιν;

ΕΡ: Οχι. Την θρησκευτική μου θέσιν θα διατηρήσω εφ' όσον διαρκεί η ζωή μου, ενώ η ανάμιξις μου εις την πολιτικήν θα είναι προσωρινή.

ΕΡ: Ως Πρόεδρος της Δημοκρατίας θα υπογράψετε διατάγματα διά θανατικής καταδίκας. Επιτρέπει τούτο το θρησκευτικόν σας αξίωμα;

ΑΠ: Επιθυμία μου είναι όπως ο Κυπριακός λαός παραμείνη ηνωμένος ιδία κατά τα πρώτα στάδια της Δημοκρατίας ανεξαρτήτως ιδεολογικών αντιλήψεων ή προσανατολισμών.

ΕΡ: Θα επιτρέψετε εις το Κομμουνιστικόν Κόμμα να δρα ελευθέρως;

ΕΡ: Προσωπική μου άποψις είναι όπως μη υπάρξουν περιορισμοί εις τας σκέψεις οιοδήποτε.

ΕΡ: Μήπως έχετε διαπραγματευθεί τους όρους αμνηστίας του Γρίβα και των ανδρών της ΕΟΚΑ χωρίς την συγκατάθεσιν του στρατηγού Γρίβα;

ΑΠ: Ναι.

